

1-24*

624 (4) K34/82 K34/82 dnfd
 Agricultural practice methods, K34 H. Mohlabe,
 pp. 1-2 Sekōrōro's tribe Bethany Mission,
 8p (15/6) P. O. Ofcolaco
 AUG 20 1948 9-8-1943

emo dnfd 11/8/46

kenaneng la dimela tše dixšwaxo mo naxeng
 ya xeo. (Mafelay, Mahaya, hōšša, Mphōxō,
Mērepa, le hōko, lebake, Dithšekxene, Ditloo,
Ditloo-Marapo, Dithgōtse, Motšoko, Dipana,
Natala, Mooba le go
Ditloo.

Ke semela se sētšwaxo le Bathoka. Xu ba serēta
 Ba sotho bane ke Makhura ara nkhune.
 Ke xore dinale makhura ka maatla. Dilokile
 Kudu, setšipiša morōxō, ba dira bokoma ka
 tšōna. Se xošwa dipatoxeng, se lema ke
 basadi ka matšepe pele xaxoxaxa ba seina
 ka metsing xore sekokomaxe, byale basexa
 se, Samela kemoka lexōne le tšwene
 mallo ke xore xa setšhabe letšatši. ke naba
 lašōne ke diputi le dipēšba. Tloo * e
 dira ditloo tše dintši. Ke sejo sa xoxhabiša
 pelo, xa sehloše, Empa seloketše dilong
 ka moka ke makxona tšohle. Sedira me-
 divo e elatēlang e: Bokoma, Diurwa, Seku
ku, le Setlopya. Bokoma le seku.

624

K34/82

2

xe ba dira tšona ba xadiha lotša roba Maheya
 Ke moka bašele, xaele boupi ba bathšela ka
 hudung ba thšele metsi byale bathšele boupi
 bya tšona ba setle. Ke moka ke mphaxo, wa
 lewa. Banna xe baeya makhaweng ba badire-
 la ona, ba bangwe baya baxotma tseleng,
 byale ba baepelle ka xore, Tšeremane a
 sekxole balle poba tseleng.

Dikrwa le tšona e sale ona mphaxo, empa tšona
 xa dixadikiwi, ba dira boupi ke moka bathšela metsi
 ba hlakantšha natšo, xa dihlakane, ba dira mannebele
Kwane ke moka bafakela diphate nyana ka xare
 xa pizza, metsi ona a ka fase xa tšona byale
 ba di beya xodimo ka diphate nyana tšela xore
 di seke tša fihla se xarong sapitša. Dilo tšena
 ka moka xa tšona dinweša metsi kudu ka
 baka la letswai.

Setlopya ba sethšela metoxong, mabose
 ke setše ke hlalosiše. Ba sedira ka tsela
 e, ba apeya moroxo pele wa rehowa o
 badule ba othšela morifiny, xwa šala mo-
 ro bathšela ditloo ka xare ele boupi, ba
 huduwa xo fihlela dixaxattha byale ba bo-
 etše moroxo ka xare ke moka modiro wa sonu.

624

K34/82

3

Dithšekrene tšona dikšwa le Balobedi. Ke sejo se sebotse, xa se bipētšše, empa se ahoša. Zēla ka xanong xa sekwale bose, xa sena mokxwa maleng. Se lewa xararo moletšatšing, lebaka o phakiša oswara ketlala. Mengwara ya tlala se tšuša kudu, lebaka sephakiša serola xa se diexe, Ba sephaša lebaka la mobalema mašemo. Sephaša ke basadi ka matšepe, ka moraro ta pula engwē le engwē ba tsoša mobu o oneng kraufsi le tšona, bare ke totšeta, ba direla xove dikenywa dikrone xoxola. Xa dibudule ba dibhna leina la xobuna, bare xobupula, ba dirwala ka diroto ba diša marae, ba dianexa xove diome tše dingwē diapeliwa dialewa tša xoomu ditiše. diwa dipitšeng ke se w peu, le tšona ka se bana ba nofela budipeya fēla tšona xa dia-
~~inikrada~~ peiwi kudu ka xobane basadi buxana natsō bare ke se w peu. Xa dina mphaxo xa xobane diphakiša disēna ke xove xobōla. Ditloo-marapo. le tšona dikswale Balobedi. Ke sejo se sebose, ka xanong le maleng xa sena mokxwa, xa se bipētšše, sebotse kudu xo lewa ka mabanya. Xa se fumane mosadi wa sethaxxa a matla matxaka

a sona, xa ee wetšwa byaleng omo ja opan-
tše xosasa xa otere ana le dipapalase. Se
xašwa mašemong, se xša ke basadi ka mašep
e. sehlokomelwa kudu byale ka dithšexene.

Sehoite ke diphuti, le tšatši se akrotella.

Mo ba sešaitšeng, mona xa dumelwa xore
a tsene xo dile, lebaa ke xore o xhloxa
tša pele. Sehlaxile le Babbedi.

Mahya (Mapela) ke semela se sebenwaro se
na le mofuta o mongwe le o mongwe, empa
xaralo sešwa le Makwana. Sehlaxile nabo re
bafihla mo nareng e. Sešma ka xoānabare,
ke mabêlé mabêléra batho, ke xore badira byala
ka ona, re ba nwele mosadi le re a sebotse
o kxana xa boledišana nae, empa xosasa dila
tsara o kxopola, ya ba xaxo sathusa selo. Ke
semela se lokileng kudu, fela sehloilwe ke letša
tši, empa sepakisa xa butšwa, ke sōna semela
se xawata pele xa dimela kamoka. Batšwa
ka sōna mahlaka, bathiya kamana pele xa
xo lema, le xa sephano xo robya. Sebase kudu,
xa seno bobo maleng, mošwa wa sōna se
laketše xa lewa xaxaro moletšatšing.
Manaba a sōna ke a mangata, ke,

624

K34/82

6

A bona aphela. Ya ba kaba e e mahatsang,
 ka xobane ébe balena ka éna. Byale bathom-
 a xo épela kôpelo e barenq, Mabelele ana
 selô, mabele mabutšwa, lehloko-lehloko ana
 selô. Ke xore mabele ana selô a lekile xore
 a lewe ka xore a bolae. Ébe eletsela e le
 sejo sa dinonyana, byale batho le bona
 bathoma xo seja. Ke sejo empa ka ma-
 leng xa saloka, ka baka la xore xe motho
 ale sôna o nôhlwa a hoše mosexare. ka
 moka. Modiro wa sôna o o seswanetšeng
 ke xôdira, mapoto, byala, le dikxwa. Ke
 mmela ba éna ka metsing a mela ke
 mmela. Ke semela se xôtlelang tšatši,
 mengwaxa e mengwaxa ya kômêlêlô, ve
 thusa ke sôna. Lenaba la sôna ke
 dinonyana. Banenyana le Basemana ba
 tsoxêla xoleta, ébe xo ôhlilwê dinti tše
 ditelelele tša xo dikološa tšemo, le mo
 xare xa ~~ma~~ thšamo le xôna dibe xôna
 byale ba xokele máxari, xa ditla bašikin
 ya dithapo ke moka diatšaba. Xa sebu
 dule motho e mongwê le mongwê
 ke basadi yw moxolo o dira. byala, kamona

624

K 34/82

7

bana ba ya ^{ba} ~~ba~~ dimong ba xabo xobexa xore baja
 mabele a maswa. Banya ka xolatelana ka
 boxolo byabona, xe bafeditše xonwa bya bošetš-
 eny babahlapiša diatla bo-rotēla xodimo xa lebitla
 ba ôpēla kōpēlo, bare, Badimo lalang badiimo
 lalang re ja mabele mabutšwa. Baya le
 Kradi ya motse yu we le ēna kamora
 xō o mōma byala a le hlowaa re beta we
 na mokete wa xore xore o seke wa belaēla
 naxa elake re je mabele mabutšwa ka thabo
 dikholo tša xaxo dikwatamile pele xaxaxo dik-
 xopēla mabele a maswa. Kemoka byale e
 mongwē¹ le mongwē² a ka buna mabele² xaxwē
lebake. Ke semela se setšwaxo le Mohotto
 nthose, byale safiha mono le monna
 ē¹ mongwē¹ yu bareng ke
 Makōkwana. Ke le humō la batho ba
 baso, ka xobane xe ^w ~~o~~ karala masaka
 a mabedi ē¹ ē ya ^{Kimberley} Khēmpēlena o
 boya le masome a mabedi a diponto.
 Kale thabe kōmēlilo. Ke sehlatse sa
mahubeng. Sexašwa mašemong
 le Mehlakeng. sehlokōmēlwa xudu,
 xone etle ebe ~~lebake~~ ~~bašona~~

624 seritsa sa lebaka. K34/82 S

la xonôna. Ka moxaxo xabeke e ngwê le
 e ngwê le swanetše xathenwa.
 Ka ba kerata baie, "ke sehlare se matô
 kwana sa mma-mpudule ka lexala
 ka lehlôkwa o ka mphahla o ka m-
 patela dipelabela, a wena o sa jeng
 patše o ôtišakeny mmatšo e seno
 sa hona lempya e thsentšemenô.
 sa hla naongwe, tena re ôtiša ke
 sehlare se matôkwa sa mma mpudule ka lexa
 la ka le h bokuyag hamphahla. ~~ke tona lempya bo-
 be e thsentšemenô.~~ Ke tena batho ba
 moxau le dilô, ra bôna ntši e fôfa re ašexa
 ra bôna. Mokho ra šexa, xa re sepe wena re
 sepe sehlare-sematôkwana. Modiro wa lona
 ke xoxôxa fêla le xoxekiša. Ka seno lenaba.
 Xêlu ba bantši le badiva ditlaêla, babangwê
 ke batho ba mediro kudu fêla baja kudu. Ke
 sehlare samaleng. Matšatšing a lehone matx-
 owa a lekibetše. Merapa Merapa e hla-
 xile le batho ba batšo. E xaswa ka moxaxo xa
 moba bunne mabele, e tšeya ngwaxa ka
 maka, ka xobane baexaxa matexa batlelô e ja
 matexa a a tlang. Semela se xa se
 lha thšabe kômêlêlo. Ke sejo se se
 bôse. Ke sejo se ethušang kudu me ngwaxa

624

K34/82

9

ya tlala. Manaba a semela se, ke diphuti
dithšwene le Maxōklo, le Kxwiti. Diphuti re
ditiēlla lexora byale ralebēlla moetseng tšona
ratēya, ratanya rabaŋya. Dithšwene re
diōleta. (Dipēba) Maxoklo le Kxwiti tšona xa
diliziwē. Xe baeēpile bae/anera xore ya seke
ya bōla.

Motšoko o tšwa le dithšaba kamoka, zēla
motho yw a xo okhoma baile banapa bašala
ba bitša ka leina lona le Motšoko. Ditlokolo
tša bona lehona bare ke bara mafole. Se-
mela se xa semyake pula entšhi ka xobane
se a xobaxa la setsepe. Le xāšwa selemo
le tla laripiwa xo thomeng xa marexa.
Orata xohlokōmēlakholu xore motho a tloše
difara. Xa obunna o swanetše xo phu-
twa ka le saka xoba ka le thothobō.

Byale kemoka wa šilwa ba hlakanya le mothabo.

Mphoxō. Ke semela se se tšwaxo le
Balobedi. Xa sefaxiwē ke mmela wa xo
diya byala le mōpoko. Byala bya ova
bo bōxale kudu. Ana, le dikhoro tše
diinyanyane kudu. O ja^a ke dithšwene
diōloše diatlang dikoma. O feta kekoroŋ

Ka xoxola, fêla ôna le dithorô tše dintši.
Lehlake. semela se sefumanwa fumanwe ka tsela
 e, xole xwa hwa monna e moxolo mong
 wa motse e le ngaka, byale a poka, motse-
 ng basarobale. Baya dingake byale ngaka
 yare xobona, ke lefa sehlare ka sôna
 tē le e le bitle ng la xaxwe le tla
 fumana sehlare se metše xodimo xa le-
 bitla le thomole, le tšē dithorô tša
 sôna le setle, le afe mororô wa mošiki
 le dikhšele, byale e monqwē le e monqwē
 a ngakhe aje leē ka xolakelana xalena.
 Ke sôna sehlare sa badimo. Ba dira byalo
 a se sapoka. Byale temoka banapa bare ke
 lehlako le lenexo lefokeng bare ke lehlako-
Badimo. Byale ba lēkwa xore le atsefa,
 ba thoma xo letša mašemong, xa la hloya
 ke seto, le xasiwa lebaka ka letē le mabele,
 le xobunwa. É noba sejo sa xotšifiša mevo-
 xo. Dithōtse. Ke dimeka tše dindlaxoxo ka
 sôna sekhowa se, xaxotsibye xabotse xore
 se naxile le ofe mofuta. Xaxolo sehlaxile
 le Matxowa. Xôna mo xosôna xona le
 maina a, Marōtse, Mapampulē, Maraka

624

K34/82

11

Mokšékwane, Maxapu, dithakaraxa. (Dinawa).

Marōtse. Ke semela se senatō le thuiso kudu. Moxosōna se ja, marōtse, boloba, Mororō. Basadi ba fona bolobale xokxa mororō wa sōna, ba a-peya boloba pele ka mororō ba fanela mororō, ba thāela dikoko xoba lehloko, xoba ditloo tšebel dibose kudu mowe motho a baxa a roma ngwana xo ya xo bitša Kōrokkōtswana. Ke xore, Motho ya tšwetšeng dilo tše e leng Huwane, Modimo. Xe batšō boya bafumane bafedi bathome xosēfa. Marōtse ke sejō sa ka banyana le mošetare moditipa dixana tōšeta. Setaswa lebaka ka letē le mabele. Sethabana le kōmēlēo. Empa xapula ena sepakišu xotola. ^{Dikenywa} Dikenwa dinwa tša sōna ke tše dikxolo kudu. Monpa e monqwē o kile are a duti ka fare xu Morola a bona le rōtse le lekeletše, tša morola e le tšenyune a se Huwane xa kxōna xo lebanya nkarbe thōtse e be le dikenwanyana Morola o be le dikenwa tše xolo tše ka xobane ke o a se šo afetra xobotela lerula la theota la mopyatla nko, ya tšwa madi a Ehomā xotlota alla are, Modimo e dirile ka šotsiba. Mokhuša o tšwa xo sōna.

624

K34/82 12

Mapampule. A loile kudu atsefa xophala marokse. Le ona a xaiwa xe bathoma xolema, Ed thšaba kōmēlō. Ana morotō A phaxi +oxola. Empa xa a bunne xa phaxiē xobōla.

Maraka. A lewa esale a manyana, a bose. A tile xasalewa, kemoka ba diva dišōta dišōta tša xothšela dipen. Xana mo thōts-
eng ēne xona le futa ^{inohuta} bareke mafudi.

Xana mowe. Mofuteng owe, le fumana dihxero, Maxapa, le dixō, tše ditshang malapey

Metsekwane. Ke semela se se enwang kudu. Empa xase apeisi sasatē tata, baselela ba se anexa letšatsing xore sepona ba keine ba apena. Xo tšefa xōna ya tšefa empa na xoflala xa ona ba nofwala a ba ašala mašimong. Kemoka yaba mojo wa diruiwa.

Maxapu. Ke semela selokile, sana le dimu tše ditose, xa ole lona o mokwa le pelo ya xaxo eie e tšuwu. Xa le xaxo si le xofēla a ē pēdiwa xore a tie a lewe selemo. Ke metsi a mabose selemo.

Dithaxarata. Ke semela se sengweⁿ
sato nonthša mototo, ka dithorō
tša sōna. Sena le dithorō tše di-
nyana. Empa sōna mong se lewa
se letala. Xa othšabe kōmēlēlo

Thuso e kxolo ke xona morotong.

Dipanana. Ke semela se setšwatō
le Maxowa, difihlile mō naxeng e ka
baka la banna ba batšwato maxoweng.

Se xashiwa ka sekxwete, ke xore ba se-
simola ba kxona ba setšata. Sena ka noši
sena le metoi. Sena le dikēnwa tše
bōse kudu Panana ka etee e dira
dipanana tše dintši. Ya hlabela, ka xobane
mmatō tšona ya hwa tše dingwē di
noba dixola.

Natala ke panana fēla e na le dipanana
tše dinyana, difose xo feta ya tše di
kxolo, le xona le dipanana ke tše dintši
xo feta wa tše dikxolo. Ke oña ona
le metoi ka xoriato ke xore xa othšabe
kōmēlēlo. Pedi ka tšona dinyaka kudu
xa metoi fēla le moko senang metoi diaphe-
la. Diswanetše xo tiēla lexora ka xobane

624

K34/82

14

dikromo di dija kudu. Ngwana aka selle
xa dixonana.

Dinawa. Ke semela se setšwaga
le dithšaba kamoka. Sena le dijō tše
dibose. Se hloile ke phehli, Empa xa
a le kōmēlela se akxotellanya.

Mabaka a ngwata. Xore lebaka la xolema
le finlile re bona ka xo palēxa xa dihlare,
le xohlōxa xa tšona, ke xore pele xaxore
dibe byalō xona pula ya tēōla, bare ke
kxokxola moōko. Xa e fitile ba tšhōba
mahlaka. Ke moka ka letēla molaō.

Mašemo, Dirapa (Melaō ya xo bariaō).

Kxoši e nthā kopane, ya hlaba mok-
xoši ka komana xore reu e tšwile, ke
moka motho e mongwē le e mongwē
o libile dirapeng tša xaxwe. Bathoma
ka xolema mohlaka, kamoraxā balema
Molapong, byale xe pula e ka boeletša ba
lema mašemo. Mohlakeng ba xaša
mahya fela, le molapong. Mohlakeng
le molapong ke dirapa tše dinexō kxo-
le lexae. Empa dilema ke basadi, Mo-
sadi e mongwē le e mongwē

624

K34/82

15

O na le dirapa tše dikthi Mohlake ng,
 Mahlomong tše tselélang. O e kxethela
 ka nobi, banna xaba ditsebe. Ke xokaba
 le mpherefene ba bakitana dirapa dikatlo
 ditše dikxolo ke basadi ba ba xofelélang
 nabo. Dikxarepe le tšona dina le dirapa tša
 tšona, fela ba kxethela ke bommabo. Mā bafe-
 ditše mohlaka ba ya Molapong, esale bona
 basadi le banenyana le banna babangwē⁷
 le bona mowē⁷ baya. Balema ka matšepa
 ke bašetše ba thomile Molapong, bašema-
 nyana le banenyana, batwadi ba swanetše
 swanetše xoba axela ditšopa ba dule xona
 baleta dithšwene, ke ana le mahya
 xodula banna le dimya bošero baleta
 dikalobe, Mosepare babanyana dithšwene
 xo filhela ba buna. Ke ba feditše,
 xolema Molapong kaboela Mašemong.
 Byale mowe manna le mosadi
 le bana ba banenyana balema, kamatšepa.
 Masotana ba dula merakeny le mehlape
 ya dikxomo. Manna otšoxela matšomong
 Mosadi ašala a faxa botobe. Mašemo
 a mangwē⁷ akxole lexal, amangwē⁷

624

K 34/82

16

a kxaufoi le xae. Motho emongwê le emongwê o ekxethela thšemo, ekxetha, ke monna, a ba a theka, krozi le yuna e ekxethela a xaxwe. Mašemo a motho xabe feiô xotee a xoxane kudu, ka bana la xore moxoklabang kobe xa xotebye. Mosadi emongwê le emongwê o swanetse xoba le thšemo xaxwe, kxareba xaena thšemo, e lema le batwadi baraxwe. Thšemo xa efiwi motho emongwê ka ntle le motho yw atloxileng a dilang naxeng e ngwê le xorekixana xa masemo xa xochumellwe. Ka xobane mahlošomong ya yw mongwe xa ene mabele. Thšemo ke lefa la mošema xa a sexona moredi akana alema xa xo motho yakatleng a moamoxa ka khang. Motho emongwê le emongwê o swanetse xolema thšemo ya xaxwe ngwaxa o mongwê le omongwê, xa ka e robadi ša mengwaxa e medi xoba e merato, krozi e efa motho ya senang thšemo ka ntle le polêlo. É ena o swanetse xo boêla mo axoba a ija xona. Kxaufoi le xae balema dirapana tša Merato.

624

K34/82

17

Mekwa ya xolema. Xona le mefuta
 futa ya mobu, ke Mobu o mohubedu
 Seloko, ke xore Mobu o montso, le
 ke šokedi (ke šikahlaba) le divetse.
 Byale monna o swanetše xo hlokōmēla xe
 a lebella thšemo, xo nyaketa mobu o mo-
 hubedu xoba seloko. Xo ele dirapa tšona
 dilimiwa diveteng, mosadi o swanetše
 xo hlokōmēla ywona mefuta ya mobu, ka xo-
 bane divetse tše dingwe dina le melwane.
 Ke xore mabele a hwa poale amanyana.
 Xe thšemo e sadire mabele amangata,
 mong wa ywona o ya ngakenq, ngaka e
 tla laola ya mafadihlare kemoka a xaša
 thšemo kamoka xoba xe thšemo e thong-
 wa xo lengwa a phahlananya peu le dihlare
 a xaša, ka xona molai yaka fokolang
 mabele. Sehlare se sahlakananya le peu
 se a rekwa, ka byala ka moraxō ka
 mo obunne, e e ēna xe anyana xo
 rekisa wa rikisa, bana ba tsota e
 sale +osasa bane, valeng valeng
 e mongwe le emangwe atsebe
 xore xona le byala bya thšentšhi.

624

K34/82 / 8

Mašemo le a dithabeng, la athetha
 mareta, a thetha ke banna, bahlotadi
 ba dira byala batapa le tšema
 kemoka banna ba mothethela. Kabaka
 ka mo dikhane dipalera ba dithšoba
 ka moratšō ba lema, sethethwa se
 le Mabele amangata le maratše, tšemo
 ya sethethwa a ehloxele xa ēna
 ngwane, e hlaxolwa xe ba boēletša xo-
 lema. Mašemo xa tielwe ka le xora xo
 tielwa dirapa tša kxanfi le xae.
 Barema diphatē tšō bareng xe ba diē-
 petše tša tšota, ba ēpele tšona kemo-
 ka xe ba feditše xo ēpele, banyanēla mašāša
 baxwaēla ka ōna xore dipudi tša se
 ke tša tšena. Bahlotadi ba sa
 nodira xoswana le xe ba thethethiša
 tšemo. Xe ba feditše xo buna ba bulē-
 la dikomo, ka xobane bahloka xo dibulēla
 diKahlaxatša le xora, ka xobane ditlaba
 difeditše manlaka ka moka xošetše
 a ka maxoreng. Mašemo, a ladišwa
 Kabaka laxore e xobuxile, xa esana ma-
 bele, e be hlaxanyo ya xore morole wa

624

K34/82

19

thusa, e la dišwa mengwaxa e medi,
xe ba e thoma xolema ba thšoba mo-
xola ke moka baleme, e le xore ba lošiša
pele xaxore ba byalē. Byale bathomē
xolema baxaša mefuta ya dipen ka
nokō e bathomato xolema.

Teu: Mafelong a dipenō kamoka, ba-
sadi bahlašla ~~pe~~ pen ka xo toeba xabona.
Engwē e bolokwa ka dišetong, engwē
ka dišohlong. Ka dišetong baefahela ka
fare xa lotša, ke yu na poloko ya pen.

Xo xaxa: Mokho o lošiša pen ya xaxwe
pele xa xore ba leme, ka xobane xe
komana e ndilē xa xosana se baka sa
xolokiša pen ke sebaka sa xolema.

Oihlaxe, xoba kudu thšeola byale batho
ma xo xaxa pen, ba lema ba phoš^{ve}lešiša
pen.

Xo hlaxola: Mašeme a hlaxolwa xa tee, ama-
ngwe le xabedi ba hlaxola ka baka la ^{ngwan}ngwa-
ne wa xoxola ka pele. Xo hlaxola banna
Te basadi le banenyama, ba hlaxola ka
mexoma. Dirapa le molapong ba hlaxola
ka diatla ka baka la xore ngwane wa

624

K34/82 20

ntšhe o bolēta.

Xo¹ leta: Mahodu xe letšatši le dikela monna o swanetše xotama kxa upzi le thšemo xoba kaxare xa yuna, Masa motsware xo swanetše xonyaka ngaka ya tšeba setwapa-monwana e twāpanetše. Sona se tla motswara. Teta ya dinonyana, le dithšwene ke setše ke hlalōšitše. Ditsie xa diletše fēla motho e mongwē le e mongwē o leka xothšoba mollo ka mathekō a thšemo ya xaxwe, xoye mošē o ē netše thšemo kamoka. Ba mahlōxonōlō di a thšaba. ~~Mabot~~ Matsatsing a bolelono Makxowa ba leka xodibolaya ka sehlatre sabona sa xobolaya le byane mo sefthšetšeng xona. Sehlatre sa sotlo sa tōthibēla mo mašemo tase tona, ka tle le ōna Mahodu.

Buna: Mathono ta dibyalo to bunwa tleheya, ba loola ke to butšwa ta lona. Xobuna basadi fēla empa le banna bangwē le bona ba bunaleheya. Pele ta xoye ba bune kxōš; e swanetše tōloma pele, byale

624

K34/82

21

Motho emongwê le emongwê a e ponela. Banna ba aya mašala, byale basadi batla ba thšela xo ōna, ba aya matae. Xe ba feditše, +e lotša ke seso la butšwa, ba apeya dihlatšo xoba thšima ba bitša panemwana bamotše mongwê le mongwê ona le lefaike la taxwe la +o kthochoša, bašila ka ōna xodimo +a lefaike ke moka dithoro diolotšela ke ~~batšona~~ batong. Kemaka bafeditše.

Byale balebella tše dingwê, ditlooo, ditlooo-maropo, dithšekxene. Ba di bupula ba diša matae. Tšona ba dianeta xore dišime di bolokwe +a botše.

Lotša. Banna ba aya mašala mašemo-
ng, basadi ba dira mokkopyane ya
+o folila +o ywana. Lona le roba
ke basadi fēla, le +ofola. Ba le roba
batlatša mašala byale ba thoma +o
fola. ba thšela ka mokkopyaneng
ba thšeya mose basetla ka ōna
+ore dithoro ditšwe mokong, Kemoka
ba tšeya seroto ba beya, batšeya le-
selo ba lotša moko ošla tšeya ke phefo

624

K34/82

22

dithoro ditla wela se setong. Ke ba feditšhe tofola ba a swala atla tae.

hemoka meroko wa puno o fedile.

Basadi badiya mabyala a matata phefo, ba beta banna. Ke hono bare ke mabyala a dipholo bare balimišhi ba tšona.

Poloko: Mahey le lotša. A bolokwa ka dišetong le ka matlolong. Ka sešeto setletšhe ba bitšela ka malokā a dikromo, ka ele letlolo ba hlaba hlakana ya to tweša xodimo ke barola xorola banna ka othe a ka sekone.

Sešeto: Se loxuba ke banna ka mokhwidile ka byane bya lepe ba loxa le mokhurumelo wa sona. Maheya lotša dinawa, le ditloo di bolokelwa xana ka mo dilong tse pedi tse sešeto Matlolo. ba khšela lotša ka fare ke moka ba khšela tšona ka xodimo ba khšela lotša kape la tlatšwa sešeto xoba letlolo. Ke xore dilo tše dineng ka fare xare xa lotša dihloilwe ke dišhi. Letlolo. Ke axiwa ka dipake. Barema dikakwane.

624

K34/82

23*

Moōba: Ke semela sa setšwatō le Ma-
Kxowa, sefihlile mono le batho-ba ba
tšwatō xo bereka Natata. Ke semela
sa torata metri kudu. Sebose kudu
kudu setšwa di metseng. Ba se-
tiēla lexora xone dikomo disike tša
setswenya. Mošomo wa sōna ke xo
nwewa fēla.

Kerōro: Ke semela sa Makubu.

Mono xa ba axaše kudu, empa ke ma
bele a lokileng kudu ka tobane a bipēt-
še le bose a bose. A kxōtlēlla kō
mēlēlo. Manaba semela se ke
maeba. Ke byala ba dira ka o'na
empa byala bya o'na xa ba ~~bo~~
bokxōne kudu, fēla ba ba bokxōnang,
hōtšene thšwene ya byona ya
wa fase xa etšote. Ke xone
motho a taxwa ke byona xatšote.

ends

624